Sisäministeriön lausunto hallintovaliokunnalle

Viite: jatkokirjelmä UJ 23/2020 vp; SM2020-00233; KOM (2020) 309 lopullinen

OSA; Hallintovaliokunnan kuuleminen 11.9.2020 klo 12.00; asia: valtioneuvoston jatkokirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 514/2014 (jäljempänä horisontaaliasetus) muuttamisesta vapauttamismenettelyn osalta – komission asiakirja KOM (2020) 309 lopullinen

Euroopan komissio antoi 13.7.2020 ehdotuksen horisontaaliasetuksen muuttamiseksi maksusitoumusten vapauttamismenettelyn (de-commitment rule) osalta. Horisontaaliasetuksella säädetään EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon (AMIF) sekä poliisiyhteistyön, rikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen sekä kriisinhallinnan rahoitusvälineeseen (ISF) sovellettavista yleisistä säännöksistä.

Vapauttamismenettelyllä tarkoitetaan maksusitoumusten vapauttamismenettelyä (de-commitment rule), jolla komissio vapauttaa ne sidotut määrärahat, joista ei ole suoritettu horisontaaliasetuksen mukaisia ennakkomaksuja eikä jäsenvaltio ole esittänyt komissiolle maksupyyntöjä horisontaaliasetuksessa määriteltyihin määräaikoihin mennessä. Vapauttamismenettelyn kautta määräaikoihin mennessä käyttämättä jääneet varat palautuvat jäsenvaltioilta Euroopan komissiolle uudelleen kohdennettaviksi. Vapauttamismenettelyllä edistetään siten eri rahasto-ohjelmien tehokasta toimeenpanoa ja varojen käyttöä jäsenvaltioissa.

Komissio ehdottaa, että maksusitoumusten vapauttamista laskettaessa huomioitaisiin kaikki maksupyynnöt, jotka jäsenvaltio on toimittanut horisontaaliasetuksen 44 artiklan mukaisesti. Komissio ehdottaa myös, että vuosina 2018 ja 2019 jäsenvaltioiden kansallisiin ohjelmiin osoitettujen lisämäärärahojen käyttökausi olisi yhdenmukainen alkuperäisten määrärahojen käyttökauden kanssa. Lisämäärärahat ovat komission jäsenvaltioille nykyisen ohjelmakauden 2014-2020 aikana allokoimia eriä tiettyihin käyttötarkoituksiin, kuten esimerkiksi rajavalvontaan liittyviin EU-tietojärjestelmiin tai kotouttamistoimiin ja paluutoimiin. Komissio esitteli ehdotuksensa oikeus- ja sisäasioiden neuvosten kokouksessa 20.7.2020. EU-puheenjohtajamaa Saksa on sittemmin ilmoittanut pyrkivänsä viemään ehdotuksen Coreperin käsittelyyn lähiaikoina.

Horisontaaliasetuksen muuttaminen liittyy vallitsevaan COVID-19 -pandemiatilanteeseen. Komissio haluaa lisätä joustoa, jotta jäsenvaltiot voivat hyödyntää mahdollisimman täysimääräisesti nykyisen EU:n rahoitusohjelmakauden 2014-2020 rahoitusta ohjelmien päättymiseen eli 31.12.2023 saakka. Tähän liittyen on komission ehdotuksen mukaan tarpeen yhdenmukaistaa maksusitoumusten vapauttamisen ja jäsenvaltion maksupyynnön toimittamisen määräaikoja. Komissio ehdottaa, että horisontaaliasetusta muutetaan sen varmistamiseksi, että kaikki maksupyynnöt, jotka jäsenvaltio on toimittanut asetuksen 44 artiklassa säädetyissä määräajoissa, otettaisiin huomioon maksusitoumusten vapauttamista laskettaessa. Jäsenvaltion maksupyynnön säädetty määräaika on 15.2., kun määräaika maksusitoumusten vapauttamiselle on nykyisellään edeltävän vuoden 31.12. Sen seurauksena, että molemmat määräajat yhdenmukaistetaan 15. päivään helmikuuta, jäsenvaltion 15. päivänä helmikuuta toimittama maksupyyntö otetaan huomioon maksusitoumusten vapauttamismenettelyssä.

Lisäksi komissio ehdottaa asetusta muutettavaksi sen varmistamiseksi, että komission vuosina 2018 ja 2019 jäsenvaltioille osoittamien lisämäärärahojen käyttökausi olisi yhdenmukainen alkuperäisten määrärahojen käyttökauden kanssa. Käytännössä lisämäärärahojen käyttöaikaa pidennetään nykyisestä.

Sisäministeriön näkemys

Sisäministeriö toimii EU:n sisäasioiden rahastojen (turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto sekä sisäisen turvallisuuden rahasto) kansallisena vastuuviranomaisena ja vastaa rahastojen toimeenpanosta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan komission ehdotuksella yhdenmukaistetaan lisämäärärahojen käyttöaikataulua perusrahoituksen kanssa ja näin mahdollistetaan kansallisten rahasto-ohjelmien mahdollisimman täysimääräinen hyödyntäminen EU:n rahoitusohjelmakaudella 2014-2020. Horisontaaliasetus koskee EU:n rahoitusohjelmakautta 2014-2020.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan on komission ehdotuksen mukaisesti tarpeen yhdenmukaistaa maksusitoumusten vapauttamisen ja jäsenvaltion maksupyynnön toimittamisen määräaikoja sekä pidentää lisärahoitusten käyttökautta varojen käytön joustavoittamiseksi. Sisäministeriö katsoo, että vaikka pääsääntöisesti on suotavaa, että komission jäsenvaltioille allokoima rahoitus hyödynnetään aikaisemmin määritellyn ajanjakson puitteissa, on tässä poikkeustapauksessa perusteltua yhdenmukaistaa määräaikoja sekä määrärahojen käyttöaikataulua.

Horisontaaliasetusta muutetaan kuluvan rahoitusohjelmakauden osalta, jonka täytäntöönpanoa on jäljellä rajallinen aika. Muutos ei koske EU:n tulevaa rahoitusohjelmakautta 2021-2027 eikä tulevalle kaudelle ehdotettuja sisäasioiden rahastoja.